

Menkul kıymetler ve kambiyo borsaları hakkındaki 1447 numaralı kanuna müzeyyel 1/587 numaralı kanun lâyihası ve Muvakkat Encümen mazbatası

T. C.

*Başvekâlet
Muamelât Müdürlüğü
Sayı 6/621*

19 - II - 1930

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Menkul kıymetler ve kambiyo borsaları hakkında Maliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 19-II-1930 tarihli içtimasında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibe mazbatasile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazaşının ifasına ve neticesinin iş'arına müsaade buyrulmasını rica ederim efendim.

*Başvekil
İsmet*

Esbabı mucibe

Kambiyo ve borsa muamelâtının tanzimi için mevcut olan 1447 numaralı kanunla - millî paramızın muhafazayı kıymeti için lüzum görülecek bazı tedabir ittihazı ye ezcümle icabı hale göre Heyeti Vekilece banka ve müesseselerin seddi için salâhiyet itası ve mevcut kanunda yazılı cezalar kanun ahkâmının hüsnü tatbikine kâfi görülmediğinden hususî menfaatları tenkis suretile para kıymetini düşürmeye çalışanların ağır bir surette tecziyelerine, alınacak tedbirlerin hüsnü tatbikine müessir olmak üzere bazı ahkâmı cezaiye ilâvesine lüzum görülmüş ve bu sebeple hazırlanan kanun lâyihası müstacelen müzakeresi zımında takdim kılınmıştır.

T. B. M. M.*Muhtelit Encümeni*

19 - II - 1930

Muvakkat Encümen mazbatası

YÜKSEK REİSLİĞE

Menkul kıymetler ve kambiyo borsaları hakkında olup Başvekâletin 19 - II - 1930 tarih ve 6/621 numaralı tezkeresi Encümenimize havale edilmiş olmağla alâkadar vekil beyler hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu:

Nafia işlerine sarfedilmek üzere hariçten malzeme ve eşya satın alınması, yeni gümrük tarife kanunu dolayisile tüccarların vasi mikyasta stok yapmaları, Osmanlı dünyunu umumiyesinin tesviyesine başlanması gibi amiller paramızın birden bire sukutunu mucip olmuştur.

Buna karşı esaslı ve ciddi tedbirler almak lüzumunu his eden Hükûmet iktisat kanunlarına tebeiiyetle bu tedbirleri iktisadî sahalarda aramış ve her şeyden evvel deviz ihtiyacını tevhit

edecek resmî mubayecaları durdurmuş, sarfiyatın cephesini daha ziyade yerli malları üzerine imale için kanunî salâhiyetlerini istimala başlamıştır .

Maliye Yekili Beyfendinin encümenimizde verdiği mufassal izahata göre :

A - Alınan bu tedbirler neticesi harice yapılan tediyelere karşı gelecek derecede harici masraflardan tasarruf yapıldığı,

B - Gümrük ithalâtı geçen senelere nisbetle tabii derecesine varmış bulunduğu ,

C - Fazla olarak piyasaya peyderpey deviz çıkarıldığı halde para düşmekte devam ettiğinden mes'ele esaslı surette ve yeni başdan tetkik olunarak orada ehemmiyetli tesirler yapan menfi amillerin de bulunduğu anlaşılmıştır.

İşte bu sebeple : bir taraftan iktisadî tedbirlere devam edilmekle beraber diğer taraftan menfi tesirlerin derece ve şiddeti nisbetinde idarî ve zecrî tedbirler alabilmek salâhiyeti istenilmektedir .

İzah edilen bu vaziyet karşısında fevkalâde tedbirlere zaruret görüldüğünden kanun lâyihası esas itibarile kabul edilmiş ve ancak fevkalâde mahiyeti itibarile bu kanunun normal vaziyetine göre tanzim olunmuş bulunan borsa kanununa zeyl edilmesi muvafık görülmüyerek (Türk parasının korunması hakkında kanun) ismi altında çıkarılması tensip olunmuştur.

Madde 1 — Şeklen tadil edilmiştir.

Madde 2 — Bu maddedeki neşrî ilân keyfiyeti tanzih olunduktan başka kararların ne tarihten muteber olacağı ayrıca tasrih edilmiştir.

Madde 3 — Borsa kanun ve nizamnamesine muhalif hareket edenler hakkında bu mevzuatta tabii cezalar mevcut olduğundan ve bu cezaların hep birden teşdidine lüzum hasıl olamayacağından yeni cezaların İcra Vekilleri Heyeti kararına atfi tercih olunmuştur.

Birinci madde de yazılı işlerle iştigal edenler arasında küçük sarraflar dahi bulunabileceği cihetle para cezasının asgarisi 500 liraya indirilmiştir.

İcra Vekilleri kararına muhalif hareket eden müesseseler hakkında birden set cezası tatbik etmek çok ağır bulunacağı cihetle bu cezanın ancak muhalif hareketi itiyat haline getirenlere verilmesi muvafık görülerek madde o yolda tadil edilmiştir.

Bundan başka Şubelerle merkezin müteakabil vaziyeti göz önüne getirilerek maddeye bazı kayıtlar ilâve olduğu gibi muvakkat tatil dolayısıyla üçüncü şahısların hukuku ve bizzat müessesenin alacak hakları düşünülerek tadiller yapılmıştır. Daimî set cezası hükmolunduğu surette tasfiyeye gidileceği tabii görülmüştür.

Madde — 4 Şeklen tadil edilmiştir.

Madde 5 — İcra Vekilleri tarafından verilecek kararlar aynı zamanda borsa kanunu ile derpiş olunmuş hal ve hareketleri tezammun edebileceği ve bu takdirde hakimlerce mezkûr kanundaki cezalara gitmek gibi tereddüdler izhar olunabileceği düşünülerek bu madde yeniden tanzim ve ilâve olunmuştur.

Madde 6 — Yukarıda arz olunan sebepler dolayısıyla fevkalâde mahiyeti haiz bulunan bu kanunun vaziyet, tabii bir şekil iktisap edince ortadan kaldırılması ihtimali olduğu ve bu vaziyetin azamî üç sene devam edebileceği derpiş edildiği cihetle meriyetin üç sene müddetle takyidi muvafık görülmüştür.

Diğer cüz'î tadilleri ile hazırlanan kanun lâyihası müstacelen müzakere olunmak üzere Umumî Heyete arz olunur.

Bütçe En. Rs.
İstanbul
Fuat

Bütçe En. M. M.
Gaziantep
Remzi

İktisat En. M. M.
Mardin
Ali Rıza

Maliye En. Rs.
Samsun
Ali Rana

Hükûmetin teklifi

Menkul kıymetler ve kambiyo borsaları hakkında kanun lâiyhası

MADDE 1 — Kambiyo, nukut, esham ve tahvilât alım ve satımının ve memleketten ihracının tanzim ve tahdidî ve Türk parası kıymetinin korunması zımında kararlar ittihazına İcra Vekilleri Heyeti mezundur.

MADDE 2 — Bu Kararlar Türk parasının kıymetini koruma serlevhası altında neşir ve ilân olunur.

MADDE 3 — Borsa kanunu ve nizamnamesine ve İcra Vekilleri Heyetince ittihaz olunacak Kararlar muhalif hareket eden bankalar ve bu işlerle iştigal eden müesseseler mahkemelerce set olunmakla beraber bankalara bin liradan Yüz bin liraya kadar tazminat hükmlolunur .

MADDE 4 — Yukarıda yazılı Kanun,nizam ve kararlara muhalif hareket eden banka ve müesseselerin müdürleri ve alakadar memurlarile her nerede ve ne suretle olursa olsun bu işleri yapan ve yaptıran kimseler Türk ceza Kanununun(358) inci ve(359)uncu maddelerinde yazılı cezalarla cezalandırılır.

Muvakkat Encümenin tadili

Türk parasının kıymetini koruma hakkında kanun lâiyhası

BİRİNCİ MADDE — Kambiyo, Nukut, Esham ve tahvilât alım, satımının ve memleketten ihracının tanzim ve tahdidî ve türk parası kıymetinin korunması zımında kararlar ittihazına İcra Vekilleri Heyeti salahiyetlidir.

İKİNCİ MADDE — Bu kararlar (Türk parası kıymetini koruma) başlığı altında gazetelerle ve sair münasip vasıtalarla neşrülâilân olunur.

Meriyeti tarihi metninde yazılı bulunmayan kararlar, neşrinin ertesi gününden muteber olur.

ÜÇÜNCÜ MADDE — İcra Vekilleri Heyetince ittihaz olunacak kararlara muhalif hareket eden bankalarla birinci maddede yazılı işlerle iştigal eden sair müesseseler hakkında kanunî takibat yapılarak mahkemelerce bunların onbeş günden iki seneye kadar muamele icrasından men ve tatiline karar verilmekle beraber beş yüz liradan yüz bin liraya kadar ağır para cezası dahi hükmedilir.

Bu hareketi itiyat eden banka ve müesseseler set olunur. Muhalif hareket banka ve müesseselerin merkezi tarafından yapılmış veya yaptırılmış ise tatil ve set kararları o banka ve müessesenin Türkiyedeki bilcümle şubelerine de şamildir. Şubeler kendiliklerinden yapmışlarsa karar yalnız o şubeler hakkında tatbik olunur.

Muvakkaten tatile mahkûm olan banka ve müesseseler tatil müddetince kendilerine menfaat temin edecek yeni muameleler icrasından memnudurlar. Şu kadar ki üçüncü şahısların hukukunu alâkadar edecek muamelelerle evvelce yapılmış olupta kanunî müddete tabi olan işlere devam olunur.

DÖRDÜNCÜ MALDE — Her nerede ve ne suretle olursa olsun İcra Vekilleri Heyeti kararlarına muhalif hareket eden ve ettiren banka ve müesseselerin müdürleriyle alâkadar memurları ve sair şahıslar Türk Ceza kanunun 358 ve 359 uncu maddelerinde yazılı cezalarla cezalandırılırlar.

MADDE 5 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 6 — Bu kanunun ahkâmını icraya Adliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

12 - II - 1930

Baş. V. <i>İsmet</i>	Ad. V. <i>M. Esat</i>	M. M. V. <i>M. Abdülhalık</i>	
Da. V. <i>Ş. Kaya</i>	Ha. V. <i>D. T. Rüştü</i>	Ma. V. <i>Ş. Saracoğlu</i>	
Nf. V. <i>C. Hüsnü</i>	Naf. V. <i>Recp</i>	İk. V. <i>Şakir</i>	S. İ. M. V. <i>D. Refik</i>

BEŞİNCİ MADDE — İcra Vekilleri Heyetince ittihaz olunacak karara muhalif hareketler için 1447 numaralı kanunla sair kanunlarda yazılı ceza hükümleri cari olmayup bu kanundaki cezalar tatbik olunur.

ALTINCI MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

YEDİNCİ MADDE — Bu kanun hükümlerinin icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

